

Odd Oskarsen
Uranusvn.18 -9600 Hammerfest

Dato.31.1.2016

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

**HØRINGSUTTALELSE VEDRØRENDE FORLAG TIL ENDRING AV
FINNMARKSLOVENS §.43 OM RETTEN TIL DEKNING AV
SAKSOMKOSTNINGER FOR UTMARKSDOMSTOLEN.**

Det vises til høringsnotat av 8.12.2015, deres ref. 15/8242 i overnevnte sak.

Etter gjennomgang av høringsnotat skal undertegnede bemerke:

Bakgrunnen for lovforslaget er at dersom den private part skulle få dekket sine omkostninger i forbindelse med saksanlegg, ville det virke prosessledende, konfliktskapende og konfliktforlengelse, samt at Utmarksdomstolen foretok en feilaktig avgjørelse i saken (UTMA-2014-162958-1), hva gjelder partenes rett til dekning av kostnadene i tråd med tidligere rettspraksis. Du verden for en omsorg departementet her utviser for overfor den private part, og i særdeleshet den samiske befolkningen. Som om at den private part ikke kan tenke selv, men nærmest fremme søksmål i hytt og pine. Du snakker for en nedlatende holdning departementets saksbehandlere her utviser.

Dersom departementets forslag skulle bli vedtatt, innebærer i realiteten at befolkningen effektivt blir fratatt muligheten for å bringe sin sak inn for Utmarksdomstolen på grunn av kostnaden det vil medføre. Etter min oppfatning er det nettopp derfor forslaget er fremmet, og kan ikke oppfattes på noen annen måte enn en statsfiendtlig handling overfor befolkningen i Finnmark og da i særdeleshet den samiske befolkningen. Forslaget føyer seg inn i rekken av de mange statsfiendtlige handlingene regjeringen, og i særdeleshet FrP, har foretatt overfor den samiske befolkningen i Finnmark. Nevner kort her; nedleggelse av sameskolen, kraftig kutt i bevilgningene til sametinget, tvangsslaktning av rein. Et slikt krav hadde aldri vært fremmet overfor bondestanden i sør dersom de hadde hatt for mange sauer/kyr.

Lovforslaget innebærer også en grov forskjellsbehandling av partene ved at Finnmarkseiendommen får dekket alle sine kostnader, mens den private part ikke får det, unntatt i de tilfeller hvor de skulle være så heldig å få medhold av Finnmarkskommisjonen.

Kort fortalt ble finnmarksloven vedtatt av Stortinget i mai 2005 og sanksjonert av kongen i statsråd 17. juni 2005, etter mange år med rettighetskamp til utmarka i Finnmark. Loven trådte i kraft fra 1.juli 2006, med unntak av kap. V som trådte i kraft fra 14.mars 2008. Det innebar at eiendomsretten til over 96 % av landarealene i Finnmark fylke, ble overført fra Statsskog SF til Finnmarkseiendommen.

Finnmarksloven var et viktig steg i prosessen med å anerkjenne finnmarkingenes, herunder samenes, rettigheter til land og vann i Finnmark, jfr. § 5 første ledd. Det som er rimelig klart er at staten aldri har eid utmarka i Finnmark. Men fordi statens myndigheter betraktet befolkningen i Finnmark, og i særdeleshet samene, for å være uopplyste og lavtstående og

som ikke var i stand til å ta til seg kunnskap, lang mindre i stand til å eie og forvalte noe som helst i sine områder, konfiskerte staten utmarka, i motsetning til områder sør for Finnmark. Utmarka har tilhørt befolkningen i Finnmark, som gjennom alle tider har utnyttet alle de herligheter utmarka har gitt av utkomme, og således har opparbeidet seg rettigheter.

Det følger av gjeldende §.43 første ledd andre punktum at «*staten skal dekke alle nødvendige utgifter for partene i saker om krav om rettigheter som Finnmarkseiendommen har motsatt seg*». Dette er gjeldende rett.

Under lovforarbeidet uttalte justiskomiteens flertall i merknad til ny §.43 at det ved utformingen av ny § 43 «*er tatt utgangspunkt i reglene for utmarkskommisjonen for Nordland og Troms. Her dekket staten partenes nødvendige utgifter i forbindelse med utmarkskommisjonens behandling av sakene. Dette var naturlig i og med at kommisjonens mandat besto i å utrede statens eiendomsrett og bruksrett på statenseiendom....Dekningen av utgifter for den private parten er på denne bakgrunn gjort betinget av at Finnmarkseiendommen har motsatt seg kravet*». Jfr. Innst. O. nr. 80 (2004-2005) s. 25.

Her gir komiteen uttrykk for at den samme ordningen som gjaldt for Utmarkskommisjonen som arbeidet med å kartlegge rettsforholdene i Nordland og Troms i perioden 1908-53, også skulle gjelde i forbindelse med rettskartleggingen i Finnmark etter finnmarksloven.

Komiteen gir klar uttrykk for at det «*Ut fra et sammenliknende synspunkt vil det da etter flertallets mening være klart urimelig å si at finnmarkingene må ta byrden ved selv å føre sine saker for de alminnelige domstolene med alle de ulemperne dette innebærer*». Min understrekning.

Etter min oppfatning viser komiteens flertallsuttalelser med all tydelighet, at partene skal ha dekket nødvendige kostnader knyttet til saker der Finnmarkseiendommen er motpart, og på samme måte som partene fikk det for Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms den gang.

Det vises dessuten til lovkommentaren til §.43 som uttrykkelig uttaler «*Etter § 43 første ledd dekker staten nødvendige utgifter både for de private partene og for Finnmarkseiendommen, men dekingen er betinget av at Finnmarkseiendommen har motsatt seg den private partens krav*».

Det var også den lovforståelsen Utmarksdomstolen i sin avgjørelse i UTMA-2014-162958-1 i november 2015, la til grunn.

Overnevnte viser etter min oppfatning med all tydelighet, at det hverken i gjeldende lovtekst eller lovforarbeid kan forstås på den måten departementet her foreslår, at «*Finnmarkskommisjonen må ha konkludert med at den private part...*».

Det skal videre bemerkes at da Norge ratifiserte ILO-169 påtok statens myndigheter seg en plikt til både å foreta en kartlegging og anerkjennelse av urfolksrettigheter, jfr. ILO-169, art. 14 (2) og (3). Ut fra dette må det bemerkes at kap.5 i Finnmarksloven er bygget på de folkerettslige forpliktelsene Norge påtok seg da ILO-169 ble ratifisert. §.43 må derfor leses i en slik kontekst. Vedtakelse av lovforslaget vil dessuten være i strid med finnmarkslovens §.3.

Tilbakevirkende kraft.

I høringsnotatet er det foreslått at endringene skal gis tilbakevirkende kraft fra 1.juli 2015. Dette er i direkte strid med grunnlovens §. 97 om forbud mot tilbakevirkende lover. Dette følger også av tilbakevirkningsforbudet i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, samt EUs ulovfestede individvernsbestemmelser. I begrunnelsen for forslaget er det anført «*at det like før 1.juli 2015 begynte det å bli offentlig kjent at departementet arbeidet med regelendringer*». Min understrekning. En merkelig begrunnelse. Hvis man i hele tatt kan snakke om at forslaget var begynt å bli offentlig, må det kun være innenfor departementets fire vegger, og ikke ute i den offentlige rom, for det er ingen som har hørt om dette pågående arbeid. Man skulle ikke tro at forslaget kom fra justis- og beredskapsdepartementet, men var forfattet av vinkelskrivere

som ikke hadde tilstrekkelige juridiske kunnskaper. For enhver jurist og en noenlunde oppgående fornuftig og forstandig person, vet utmerket godt at lover aldri kan gis tilbakevirkende kraft. Men det er jo en kjensgjerning at regjeringen og i særdeles FrP pisser i menneskerettighetskonvensjonen og andre internasjonale konvensjoner, selv om Norge har ratifisert dem. Viser her til regjeringens manglende etterlevelse av konvensjonene i håndtering av flyktingestrømmen.

Lovforslaget kan ikke forstås på noen annen måte enn at regjeringen klart ønsker å hindre at samer og andre finnmarkinger skal oppnå rettferdighet.

Med hilsen

Odd Oskarsen /s/
Master i rettsvitenskap
(master i Finnmarksloven)

